

БАЙКИ.

ЗЛОЖИВЪ

ПАВЛО СВОЙ.

Коштомъ и заходомъ товариства „Просвѣта.“

У ЛЬВОВѢ, 1874.

Зъ друкарнѣ товариства имени Шевченка.

подоъ зарядомъ Фр. Сарницкого.

Нерозумне теля.

Малое теля зъ вола насмѣхалось,
Що той у плузѣ тяжкому стогнавъ.
Та незабаромъ слёзами вмывалось:
Волъ оставъ воломъ, теля рѣзникъ взявъ...

К о с а.

Коса траву вытинала;
И ще її докоряла.
А прійшло ся: коса въ камѣнь —
„Дзень!“ и гордѣй кажуть: амѣнь!

Петрусь на лавцѣ.

На лавцѣ ставъ Петрусь и пышно величавъ ся:
Якій великій, бачь! Та разомъ похиливъ ся,
Поваживъ ся, хибнувсь, на землю поваливъ ся,
Й зъ великого Петра — малый Петрусь оставъ ся.

М ѣ х у р ѣ.

Плыве мѣхуръ по водѣ,
Чомъ не потопае?
Бо порожный! — И дурному
Такожь такъ буває.

Шабля и плугъ.

Якажъ се погана лежить тамъ кривлюга !
Говорила шабля, кривлячи ся съ плуга.
А на се кривляне камѣнь одвѣчае :
„Шабле ! ся кривлюга людей не вбивае!“

Два плуги.

На дворѣ пѣдъ шопою лежало два плуги.
Одень лежавъ тамъ дурно, съ поля вертавъ другій.
Одно на нихъ желѣзо, одень коваль ковавъ —
Блыстѣвъ оравшій землю, ржавѣвъ, що дармувавъ.

Неслухняный.

— Не рушь Ивасю мухи! — мати говорила —
А то укусить. — „Страхъ! Отсе минѣ, овва!
Таки замучу въ смерть!...“ А тутъ якъ разъ бжола
Недоброго Йвася боляще укусила.
Кричить хлопчисько, плаче, слѣзою вмываеся —
Оттакъ то, хлопцѣ, Богъ збытошникѣвъ карае.

Малый злодѣй.

„Не кради, бо тѣло погубишь и душу!“
Не слухавъ, полѣзъ красти на чужую грушу.
Вломилась галузка, хлопецъ впавъ у воду :
Такъ карае, дѣти, Богъ за чужу шкоду.

Дѣдъ и камѣнь.

Переходивъ дѣдъ дорогу,
 Тай збивъ собѣ въ камѣнь ногу.
 „До чого се дрантя! — каже —
 Отъ середъ дороги ляже
 И калѣчить людямъ ноги!“
 Ажъ тутъ съ Климовои хаты
 Выбѣгъ песъ чорный, кудлатый,
 • Та до дѣда. Нашъ дѣдъ въ крикъ,
 Хапъ за камѣнь — и песъ втѣкъ.
 Кожда рѣчь на свѣтѣ, хочъ мала и дрѣбна,
 А людямъ все здасть ся и для нихъ потрѣбна.

Паляница.

— Ажъ двѣ маешь, дайже Грыцю,
 Минѣ одну паляницу!
 „Ого заразъ...“ Чула мати,
 И выносить пирѣгъ съ хаты;
 Цѣлый Прысць вѣдала,
 А Грыцѣви не дала.
 Плаче малый. „Не поможе!
 Будь ласкавымъ, мѣй небоже!“

Вовкъ въ овечѣй шкурѣ.

Убравъ ся вовкъ въ овечу шкуру,
 И думавъ що вѣвцею ставъ.

Гарненко вовчикъ ся прибравъ,
 Та лишъ объ тѣмъ вѣнъ позабувъ,
 Що вовчюю свою натуру
 На овечу не замѣнявъ.

Д в ѣ п т а ш к и .

Молодая пташка смѣялась съ старою:
 „И въ добрѣ все лихо для тебе дурнои!
 Голодѣла полемъ, въ клѣтцѣ всего мае,
 А за лихомъ тужить, плаче, та рыдає...“
 — „Не за тымъ я плачу, що голодъ терпѣла.
 Тому слѣзы ллють ся, що въ свободѣ жила.
 Теперъ у неволѣ марне пропадаю,
 Отъ, чого я плачу, чого заниваю!“

Ш и ш к а .

На соснѣ високо висячи шишисько,
 Смѣяла ся зъ гриба тымъ, що росте низько.
 А вѣтеръ повѣявъ и шишка злетѣла
 У рѣвъ, нижше гриба, и марно зогнила.
 Грибъ грибомъ оставъ ся
 И съ шишки смѣявъ ся.

П о р о х н о .

Порохно у ночи свѣтломъ величалось;
 А зѣйшло сонце, засвѣтило —

Пышне порошно стемнѣло
 И кускомъ непотрѣбнымъ дерева осталось.
 Се и люде до того порошна подѣбнѣи:
 Въ ночи буцѣмъ свѣтять, а днемъ непотрѣбнѣи.

Песъ на сѣнѣ.

На сѣнѣ песъ лежавъ.
 Корова ѣсти хтѣла,
 Дарма лишъ пса просила —
 Песъ сѣна ѣи не давъ.
 „Не зѣмъ ёго самъ
 И тобѣ не дамъ!“
 Такѣи, мовъ сей песъ, и люде бувають,
 За тожь, наче песъ, марне пропадають.

Барабанъ.

Тарабанъ-барабанъ,
 Бубнить, гаркотить, гуде,
 Нѣкому спати не дае...
 Хтобъ думавъ, що вѣнъ страхъ вельможный,
 А тутъ гуде вѣнъ, бо порожный.
 Хто розуму не мае,
 Такожъ такимъ бувае.

Два конѣ.

Осѣдланый конь смѣявъ ся съ степового :
„Нема на тобѣ — каже — сѣдла дорогого

Нѣ стальныхъ пѣдковъ...“

На се степовый

Ему вѣдповѣвъ :

— Мене не жалѣй !

Хоть у богатствѣ — та въ неволѣ,

А я хоть голый, та на волѣ.

О д в ѣ т ь .

Дурный мудрого пытавъ ся :

Скажи, на що розумъ здавъ ся ?

— Розумъ знадобить ся тому,

Щобъ не вѣдповѣдать дурному.

И в а н ь .

Бѣгавъ, скакавъ малый Иванъ,

Ажъ глянь :

И ногу геть скрутивъ.

Не булобъ сѣго, мои дѣти,

Колибъ вѣнъ тихо посидѣвъ.

С в а р к а .

Сварились вовчата : въ кого шкѣрка краща ?

„Чорна въ мене, въ мене сива, а въ мене бѣленька...“

Котра эъ нихъ найдорожша, най розсудить ненька...
 — Горе минѣ! Я вовчиця и эъ вами пропаца:
 Лихо въ колотпечѣ вашой миръ спорудить
 а кушнѣрь осудить.

Пташка въ клѣтцѣ.

Накормили, напоѣли,
 Въ золоту клѣтку посадили;
 Усѣго пташечцѣ доволѣ;
 Не мае лишъ одного — волѣ!
 А невольнымъ жить въ выгодѣ —
 Красше: умерти въ свободѣ!

Пчола и воль.

Каже пчола до вола:
 „Подиви ся, яка я!“
 Воль на пчолу не вважае:
 Сѣно свое доѣдае.
 Слѣдъ ёму науку дати,
 Щобъ знавъ пчолу поважати! —
 Та у лобъ вола жаломъ!
 А що стало ся потомъ?
 Дурна пчола помирае,
 А воль — сѣно доѣдае.

Гриць.

Плаче Гриць маленькій. — Новѣську свитину
Помарявѣ болотомъ, впавши биля тыну.

„Не плачь Грицю — мати каже —
Хоть болото свитку вмаже,
Можна стерти. Абы сынку
Вѣкъ бувъ чистый, ажъ до смерти.
Бо не можна злого вчинку,
Мовь болото, легко стерти“.

Курка и дороге камѣня.

У смѣтю на подвѣрю
Найшла курка зо двѣ мѣры
Дорогихъ камѣнѣвъ.

„По що воно минѣ — каже —
Лыскуче камѣня враже!
Волѣлабъ я просо!...“

Рѣка и рѣчки.

Велика рѣка смѣялась зъ малыхъ:
Якѣ бачъ маленькѣ!... А объ тѣмъ забула,
Що и сама доти невеличка була,
Доки не забрала водицѣ изъ нихъ.

М ы ш ь.

Мышь розумомъ величалась,
Славна всѣмъ ученымъ сталась,
Бо изѣла цѣлу книжку.

А я знававъ тоту мышку :
Такъ безъ ѣды, якъ зъ ѣдою
Съ пустовъ була головою !

З а я ц ь.

Выбѣгъ заяць зъ - за корча,
И щобъ смѣлымъ показать ся,
По вояцки хтѣвъ прибрать ся
И гукнути: „Ось се я!“

Вытрѣщивъ очиська
Настобурчивъ вусиська...
„Выходь враже! ось я!“
Ворогъ тутки вже и есть!
Вѣтрець листѣмъ шелестъ...
А де заяць — нема!

Орелъ и паукъ.

И не вгляне око

Такъ вылетѣвъ высоко

Орелъ.

Якъ вже въ хмары взбивъ ся,

Пышно подививъ ся

И сказавъ :

„Хто надъ мене высшій?
Хто до неба близшій?“

— „Ось я!“

Паукъ обôзвавъ ся,
Що въ крыла вмотавъ ся
Орла.

З г о д а.

Въ сусѣдствѣ рѣчки росли квѣты,
И наче рôдной неньки дѣти

На свободѣ,
Жили въ згодѣ.

Квѣты красу рѣщѣ дали,
Самі зъ неѣ воду брали,
И жили въ згодѣ,
Въ щастю й свободѣ.

Якъ зъ рѣчкою дрôбнй квѣты,
И вы въ згодѣ жийте дѣти!

Вôль и муха.

Ходить вôль у плузѣ,
Муха въ ёго на розѣ.
„Тяжко тобѣ небоже,
Хоть чимъ зможу — поможу :
Злѣзу съ тебе...“

Вѣль сказавъ:

— Колибъ тихо ты сидѣла,
По при ухо не звенѣла —
Ябъ о тобѣ и не знавъ! —

Скала и капля воды.

Водиця на камѣнь каплею все лялась.
Зъ несильной каплѣ скала насмѣхалась.

Скала смѣе ся,

А вода все ле ся:

Капъ-капъ! капъ-капъ!

Ажъ згодомъ, дивись,

Хоть зъ диву хрестись:

Вода водою,

А скала — зъ дѣрою!

Де капля спадала,

Тамъ и дѣра стала.

Ластѣвка и воробецъ.

До ластѣвки воробецъ каже:

„Чому се всюды

Люблять васъ люде,

А насъ погубляе тото плѣмя враже?“

Бо ластѣвка шкѣднѣ хробаки губить,

А воробчикъ ѣсти чуже зерно любить.

Дѣдъ и смерть.

Дѣдъ якъ вязку дровъ извѣвъ,
 То пѣдъ нею ажъ присѣвъ.
 „Господоньку — каже — милый!
 Лучшебъ минѣ у могилѣ,
 Чимъ на свѣтѣ бѣдовати,
 Весь вѣкъ тяжко горювати.
 Кобы Богъ давъ хутше вмерти —
 Прийди, прийди, моя смерти!“
 А тутъ зъ лѣса щось шелестъ,
 Смерть съ косою вже и есть.

„Чого хочешъ, небоже?

Смерть всѣмъ радо поможе.“

Дѣдъ поглянувъ... затрусивъ ся
 Низесенько поклонивъ ся :

„Зробѣть — каже — минѣ ласку,
 Та завдайте сихъ дровъ вязку!“

Птахъ, щупакъ и ракъ.

Птахъ, щупакъ и ракъ
 Взяли ся везти вѣзъ.
 Не вспѣли нѣякъ!...
 Щупакъ у воду лѣзъ,
 Птахъ летѣти радъ,
 А ракъ все перъ назадъ.
 Де робѣтники въ незгодѣ,
 Тамъ кождѣй роботѣ годѣ!

Осель въ шкѣрѣ льва.

Въ шкѣру льва убравшись

Осель прохожавъ ся.

Всѣ звѣрѣ злякались

И пастухъ злякавъ ся.

Лишь песъ доглянувъ ухо,

Що осель злѣ вкрывъ,

И тутъ ёго зубами

Острыми захопивъ.

Не встоявъ левъ противъ силы —

Збѣглись люде — осла вбили.

Метеликъ и гусенница.

„Гидь на тебе и глянуть, препоганый враже!“

Метеликъ гусенници каже.

А вона: „Паничу! звѣдкиль такій взявъ ся?...”

Забувъ, що учора хробакомъ валявъ ся!“

З р а д а.

Выйшовъ вовкъ на полѣваня:

Що вдасть ся штука

Вовкови порука

Шкѣра бараня,

Въ котрую убравъ ся,

Щобы не дѣзнавъ ся

Пастухъ нѣ песъ

Ночуючы близько!

Та скаравъ Богъ зраду!
 Ледви на леваду
 Выйшовъ вовчисько —
 Клапъ-цапъ,
 Хахапъ!
 Вовки нападають,
 Й замѣсть барана
 Щирого вовка
 Зрайцю роздирають.

Н а у к а.

„Не по́йду до школы, бо у школѣ нудно!
 Не буду учитись, бо учитись трудно.“
 — А ёстоньки будешь?

„И ёсти и пити!“

Колижь такъ, то сынку треба ся учити;
 Безъ розуму хлѣба нѣгде не добудешь,
 И голоднымъ цѣле жите свое будешь.

Г о р ѣ л к а.

Горѣлка мати всѣго злого.
 Гриць чесный бувъ и страхъ богатый.
 Та якъ почавъ ся запивати,
 Дакъ отъ що сталося, люде, съ того:
 Шинкаръ достатокъ весь узявъ,
 Всѣ чеснѣ Гриця вѣдцурались,

Самі п'яницѣ насмѣхались,
Що такъ нечеснимъ, бѣднимъ ставъ.

Микитка.

Разъ зловивъ Микитка въ пляшку,
Бѣдну маленьку комашку,
Давъ їй зъ медомъ паляницю,
Тай поставивъ на полицю.
Бачивъ батько се: „Микитко!
А ходи лишъ, сынку, швидко!
Возьми собѣ сей колачъ,
Та въ коморѣ посиди!“
А малый Микитка въ плачъ.
„Злого мушцѣ не роби.
Миле всѣмъ житя на волѣ,
Закоштуй и ты неволѣ.“

Пам'ятайте дѣти, щобъ се васъ навчило:
Не робити другимъ то, що вамъ немило.

Конецъ лѣнивого.

Малымъ бувъ — гулявъ,
Вирѣсь — дармувавъ,
Потомъ въ шинку сѣвъ
И горѣлку пивъ.
Жидъ не зборгувавъ,
Климъ теля укравъ.

Потѣмъ пошовъ въ двѣрь
 До паньскихъ комѣръ.
 Замокъ добро кривъ —
 Вѣнъ замокъ розбивъ.
 Забравъ ся у лѣсъ,
 Чатувавъ на вѣзъ,
 Вѣзника убивъ,
 Забране пропивъ.
 У коршмѣ спѣймали,
 До суду вѣддали;
 А судъ не нашъ братъ —
 Повѣвъ Клима катъ.
 Виситъ вѣнъ на шнурочку
 Онъ тамъ на горбочку.

Мышь й равликъ.

Зъ равлика мышъ насмѣхалась!
 „Отсе бѣда, де заховалась!
 Покинь мерзену тоту буду!
 Поглянь на мене: живу всюды,
 Въ будынкахъ паньскихъ дорогихъ,
 И мраморныхъ и золотыхъ;
 А ты бѣдашный де засѣвъ?..“
 Равликъ мышцѣ вѣдповѣвъ:
 Живешь въ палатахъ, та чужихъ.
 Мене хто выжене зъ моихъ?

Моя хата
 Небогата,
 Тѣсна и не красна,
 Та — власна!

Р о в н я.

Осель пасъ ся у травѣ,
 Зайчикъ сидѣвъ у ровѣ.
 Олень зъ лѣса показавъ ся.
 Зайчикъ ему придивлявъ ся.
 „Олень се минѣ ровня.
 Такій гарный начебъ — я!.,
 Осель морду здвигъ,
 Ухами постригъ,
 Шию вытягнувъ,
 До зайця ревнувъ:
 „Гарнѣ мы всѣ три —
 Олень, я, тай ты!“

Лисица й виноградъ.

Спѣлый та смачненькій виноградъ росте,
 Высокій муръ камѣнный его стереже.
 Лисица пѣдъ муромъ очкомъ споглядае
 На той виноградець, и слинку ковтае.
 Виноградъ високо,
 И хоть бачить око
 Зубами не ймешь!

Стояла лисичка, дивилась пыленько,
 А далѣй знай каже: „Рвать его раненько“
 Себѣ то виноградъ ще не достигъ!

Ще разъ подивилась,
 А потѣмъ пустилась,
 У лѣсъ мандрувать.
 Не одному въ свѣтѣ
 Можнабъ, мои дѣти,
 Сю байку сказать.

С о б а к и.

Съ Павломъ Климъ вертали въ двоухъ.
 Гавъ-гавъ! на нихъ цуценя;
 А тамъ другій, далѣ въ трѣхъ...
 Гутюй на васъ, дурнѣ! ня!
 Павло було взявъ за камѣнь:
 „Ей якъ трѣсну, буде амѣнь!“
 — Трѣвай! — каже ему Климъ,
 Не успокоѣшь собакъ тымъ;
 Най лишь оденъ закричить,
 Тутъ ихъ сотня набѣжить!
 Лучше йдѣмо собѣ тихо,
 Дакъ и мене ся се лихо.
 Идутъ, на псѣвъ не зважають,
 Глянь! и псиська вже не дають.

Повстрѣчавши людську лайку
Згадай, друже, на сю байку.

Малпа и зеркало.

Малпа неразъ дивувалась:
Чого єѣ старша паня
Ажь до смерку вѣдъ зараня
Все у скло якесь вдивлялась.
Малпа цѣкавою була,
А про зеркало не чула.
Разъ зѣоставшись сама въ хатѣ
Далѣ въ всѣхъ кутахъ шукати.
Найшла люстро, подивилась ...
Ажь за голову вхопилась...
„Ой якажь погана пыка!
Отъ натура въ чоловѣка,
Хоче ся ему сидѣти
И на погань все глядѣти!“
Правду малпа тутъ сказала
И науку людямъ дала.

Упрямяство.

Гнавъ чоловѣкъ осла черезъ мѣсть.
Оселъ упрямивъ ся тай ставъ.
И бивъ го чоловѣкъ и пхавъ,
Тягнувъ за уха, крутивъ хвѣсть —

Нѣ суди Боже напередъ!
 „Тривайже леню!“ каже Гнатъ.
 За хвѣсть! тай тягне осла въ задъ.
 — „Еге!“ — подумавъ клапоухъ,
 Вже бачу въ ёму иншій духъ:
 Бажавъ бы, щобъ я перъ назадъ —
 Дакъ нѣ! не будешь свату радъ!“
 И черезъ мѣсть, мовъ бы стрѣла,
 Нечиста ёго понесла!

Суть люде, мовъ осель ось сей:
 Стоять, хоть якъ кричи: „Ей! ей!“
 А потягни лише за хвѣсть,
 Перебѣжать зъ выскокомъ мѣсть. —

Индыкъ въ павиныхъ пѣряхъ.

Не для пустой лишь забавы,
 Убравъ ся индыкъ въ пѣря павы.
 (Вѣдъ индыкѣвъ хтѣвъ вѣнъ рѣжнитись
 И чужимъ пѣрямъ похвалитись).
 Помѣжь павы индыкъ ходить
 Гордымъ окомъ по нихъ водить,
 Павы ёго не приймають.
 Индыкъ павы проклинае,
 Межи своихъ повертае
 А тѣ ёго не пускають.

Бачить нашъ иидыкъ що лихо:
 Чужй пѣря поскидавъ,
 Индыкомъ изновъ оставъ,
 И сидить въ куточку тихо.

Мышь и мышеня.

Молоде, маленьке,
 Запихане,
 Задыхане,
 Бѣжить мыша до неньки.
 „Мати! мати! на дворѣ я була...
 Якого бачила тамъ, чула!
 Не хочу жити у норѣ,
 Коли такъ красно на дворѣ!“
 — Дитиночко! — каже мати,
 Ты безпечна у норѣ,
 А на краснѣмъ тѣмъ дворѣ
 Бѣднѣй мышцѣ пропадати!
 Тамъ кѣтъ сидить,
 Мышку радъ зловить.
 Отже коли хочешъ жити,
 Треба у норѣ сидѣти.

Джмѣль и пчоло.

Бжѣ! бжѣ! пчоло, подиви ся
 Та низенько поклони ся.

Бжѣ! бжѣ! бжѣ! бжѣ! такі джмѣль
 Оденъ лише на сто миль!...
 Пчѣлка глянула, всмѣхнулась.
 „Чомъ се мухо такъ надулась?
 Що лѣнива все лѣтаєшь,
 Про роботу не згадаєшь?...
 Гарный, джмѣльку, ты на видъ,
 Та бѣда що дармоѣдъ!...“
 Хочешъ пошановокъ мати
 Почни, друже, працювати!

М о с т ь.

Жалкувавъ ся мѣстъ: „Тѣ люде
 Дурнѣ дѣла творять всюды!
 Не малый я мѣстъ, нѣвроку —
 А ставляють на потоку!
 Мене, о тѣмъ добре знаю —
 Слѣдбы класти на Дунаю!...“
 Лишь сказавъ, а тутъ и горе!
 Надѣйшла вода мовъ море:
 Несе мѣстъ наче былинку.
 „А не чванъ ся — каже — сынку!“

К о н ц е р т ь.

Малпа, осель,
 Медвѣдь и козелъ

Захтѣли грать концертъ.
 Инструментѣвъ дѣстали
 И ношѣ придбали,
 Сѣли, давай грать!
 Рѣжутъ, грають — скѣлько змога —
 Нѣ до людей, нѣ до Бога —
 Ладу нема въ тѣмъ!..
 „Що за лихо! Мы зле сѣли...
 Сядьмо такъ.“ — Мѣсця змѣнили
 А концерту все нема.
 Довго вони мѣркували,
 То ставали то сѣдали,
 Инструменты пѣдправляли,
 Якъ слѣдъ ноты оглядали,
 А заграць — нѣразъ!
 Тутъ имъ стрѣвѣ ся чоловѣкъ,
 Що проживѣ вже довгій вѣкъ
 (Старый се бувѣ дѣдъ.)
 Той и каже! „Хоть сѣдайте,
 Хоть всѣ струны повривайте,
 Не зможете грать.
 Адже мати васъ учила:
 Пильнуй кождый своего дѣла.“

Мале мышеня.

Зѣ норы, у перше, вышло въ свѣтъ;
 Гляне: тихеньке, гарненьке сидить

Щось; а друге — страшне та крылате,
Червоне на лицѣ, пѣрясте й лабате.

Мыша злякалось,
У нору сховалось,
И каже до мати:

„Мабуть той крылатый
Ворогъ нашъ страшный?
А сей гарненькій
Та на видъ смирененькій
Чи не другъ се мѡй?“

„Ой не такъ, мѡй сыну!
Добру когутину
Ворогомъ взываешь,
Про кота не дбаешь,
А се, сыну, кѡтъ!
Хоть тихо сидить,
Не вѣрь ёму сыну,
Не лякай ся когута,
Красше : бережись кота!“

Заяць и черепаха.

До меты, у двохъ, бѣжать пустились
Заяць прудкій и черепаха,
Либонь съ собою заложились;
У нихъ и свѣдокъ є — комаха.

Метою бувъ онъ сей лѣсокъ.

Съ кумы зайчикъ ставъ смѣятись:

„Не тобѣ зѣ мновъ рѣвнятись...

Та я, лише схочу,

Духомъ въ лѣсокъ скочу.

Ха, ха, ха! якъ лѣзе, ледви зѣ мѣсця зѣйде,

Она и до завтра до лѣсу не дѣйде.

Лѣзь же ты небого, а я ляжу спати;

Хоть пѣдъ самымъ лѣсомъ — вспѣю ще дѣгнати!...“

Спить зайчикъ, не чує,

Черепаха мандрує.

Трохи згодомъ пробудивъ ся,

Черепахи вже не має.

Схопивсь и нашъ зайчикъ швидко,

Куму свою здоганяє...

А кума вже и забула

Коли у лѣсокъ прибула.

Жаль и стыдъ, такъ що робити —

Мусѣвъ кумѣ заплатити,

Ще й комасѣ давъ на пиво,

Щобъ мовчала про се диво!

Лисиця и ворона съ сырѣмъ.

Десь то ворона та сырѣ дѣстала.

Чи де позычила, чи вкрала,

Досыть що сырѣ у дзюбѣ має,

Сидить на дубѣ й хвостикомъ киває.

Лисъ стоитъ пѣдъ дубомъ. Сыръ ёму смакуе. —
 Якбы ёго зѣсти — сердега мѣркуе;
 А далѣй каже до вороны:
 „Пробѣгъ я свѣта всѣ стороны;
 Чувавъ спѣвакъ, да й ще якихъ!
 А всѣ (сказати, се не грѣхъ)
 До тебе кумо и не вмылись.
 Такй - бѣ артысты намъ родились,
 Якъ ты, вороно“!

Догодивъ

Воронѣ лисъ, и дурень птахъ,
 Якъ змѣгъ, широко дзюбъ вѣдкрывъ, —
 Кракнувъ: „кра!“ а сыръ — бабахъ!
 Ворона зъ дуба ся дивила,
 Якъ сыръ еѣ лисиця ѣла.

Чуже добро.

Смеркомъ, лѣтною порою
 Плыве водою
 Песъ зъ ковбасою.

У рѣзника еѣ вѣнѣ вкравъ.
 Да й в рѣчку! щобъ хто не спѣймавъ.
 Втѣка! Ажъ дивить ся: водою
 Бѣля ёго песъ плыве,
 Зъ довженною ковбасою,
 Ажъ до нѣго запахъ йде.

Рудько тутъ ставъ собѣ гадати:
 „Щобъ вадило окрѣмъ одной
 И другу ковбасу ще мати?
 Сей псисько тутъ, и наче менѣ въ злѣсть,
 Своєи ковбасы не ѣсть,
 И тичить менѣ пѣдъ самъ нѣсъ!...“
 Хапъ ковбасу!.. Се що за бѣсъ!
 Собака все изъ нимъ плыве,
 Лишь ковбасы вже не несе.
 Твояжъ ковбаса, Рудьку, де?
 На днѣ у рѣцѣ.
 Се тобѣ дурный наука:
 Чужого добра не бажать;
 А свое, що мавъ, держать:
 То не голоднымъ спать би вклавъ ся,
 А такъ — у дурняхъ ты оставъ ся.

К р о п и в а.

Зѣрви, сыну, кропиву.“ — Коли пече дуже!
 Недобрымъ — каже батько — такъ буває, друже!
 Денъ не згадає, а другій осудить.
 Буди добрымъ — всѣ звитають и кождый полюбить.

Вѣль и жаба.

Хтѣлось жабѣ воломъ бути.
 Почала ся дуже дуги,

И ажь сопла такъ ся здула,
А воломъ таки не була.

На поглядъ.

Їде вѳзъ — перевѳзъ,
Мовь гора на гору влѳзъ.
Десь се тягаръ тягарѳвъ?!..
Нѳ! вѳзъ повный — мѳхурѳвъ.

Баба и прядки.

Стара баба лихая, скупа и лукава
На всю нашу Украину славнѳ прядки мала.
Жадна дѳвка въ околицѳ такъ тонко не пряла,
Якъ Марусенька Димѳвна и Гандзя чорнява.
Сидять, прядуть небожата, доки бачать очи;
Ляжуть спати..... Ажь бабище заразъ изъ пѳвночи
Свѳтитъ свѳчку; та до дѳвокъ! Сплющихъ тягне, лае
„Годѳ спати! пѳвень спѳвавъ, свѳтъ благословляе!“
Стають дѳвки, хоть не радѳ; кужель выправляють,
Снують нитки, а прядучи пѳвня проклинають:
„Постѳй, постѳй ты горлатый! конецъ тобѳ буде,
Щобъ не будивъ о пѳвночи, коли ще сплять люде!..
Прийшла пѳвнѳчь, не спѳвае пѳвень: „Кукурѳку“
Та дарма лишъ позбавили того пѳвня вѳку;
Бо бабище, не вмѳючи поры змѳркувати —

Ђршь за перше не давала прядкамъ своимъ спати.
 Какъ воно на свѣтѣ частенько буває:
 Ктѣвъ бы ты найлѣпше — лихо бѣду впхае.

Коникъ и комаха.

Коникови житя миле
 Спѣвавъ весну, лѣто цѣле —
 Ажь притягла и зима.
 Оглянувъ ся: вже нема
 Нѣ зернятокъ, нѣ листкѣвъ,
 Нѣ пахучихъ корѣнцѣвъ.
 Якже минѣ зимувати
 Та середъ пустои хаты?..
 А въ сусѣдахъ була сваха
 Запопадлива комаха.
 Въ неѣ дѣти не голоднѣ,
 Повнѣ скрынѣ, повнѣ боднѣ;
 А коморы якъ высокѣ
 Мають хлѣба на три роки.
 До куминой иде хаты
 Коничокъ, да ѣ ставъ прохати:
 Ей сусѣдонько голубко!
 Змилосоудись моя любко,
 Позычь хлѣба, бо загину.
 Глянь на мене сиротину!
 А pozyчене я вамъ

На веснѣ сповна вѣддамъ.
 Не хитра-жь комашка свапка:
 „Щожъ ты — пыта — робивъ въ лѣтѣ?“
 — „Адже чули: спѣвавъ въ житѣ“!..
 „Спѣвавъ лише, пане брате?
 Идижь теперь танцювати.“

Збанокъ молока.

Поспѣшала Маланка
 Въ Понедѣлокъ зъ ранка
 Зъ молокомъ на мѣсто.
 Взяла нові чобѣтки
 И спѣдницю въ квѣточки
 Червоне намисто.
 Веселенько мандрувала,
 Таку собѣ думку мала:
 „Кобъ минѣ за молоко
 Взяти риньскій... Я-бъ за то
 Яецъ накупила.
 Кобы менѣ хотъ пѣвъ копы,
 На горѣ-бъ я mezi снопы
 Квочку посадила.
 Выгодую всѣ курчатка
 За нихъ куплю поросятка,
 А виростуть свинѣ.
 Продамъ ихъ — куплю телицю.

И на цѣлу околицю
 Стану — господыня!“
 Ажъ пѣдскочила Маланка
 А молоко хлюсть! зо збанка
 Всеньке на дорогу.
 „Ой лишечко, ой долечко!
 Тяжесеньке ты горечко
 Бѣднажъ я небога!

Нема яецъ, куръ не буде,
 Ще высмѣють лихѣ люде,
 Да стануть корити
 А чоловѣкъ якъ зачуе,
 Хоть проси ся — не даруе,
 Таки буде бити!

Мы всѣ мовъ ся молодиця
 Не разъ доля намъ приснить ся:
 Въ снѣ я богачъ, панъ...
 А проснувъ ся — ой не мило!
 Десь те панство ся подѣло,
 Я той самъ Иванъ!

Школа.

Громадѣ школа надоѣла:
 „Дѣтей вона морочить намъ!
 По що наука мужикамъ?!“
 Громада школу розвалила

Тутже и слѣды того видно :
 Въ селѣ зъ одной — корчемъ пять,
 Поподъ лавками люде сплять.
 У кождой хатѣ стало бѣдно.
 Жиды вѣйтують у громадѣ,
 Хаты розваленіи стоять;
 Селяне мѣжъ собою въ звадѣ,
 Въ тюрмахъ за злодѣйства сидять.
 Бѣда и лихо! — Спамятались :
 Шинки жидовскіи покидали,
 Горѣлки й жида вѣдцуралась,
 Въ селѣ двѣ школы збудовали.
 Живуть всѣ честно и щасливо,
 Бѣда въ могилу мовь лягла —
 А зъ вѣдки взялось таке диво?
 Се школа розуму дала!

Собаки и кѣстка.

Сѣрко й Рябко ѣдятъ мясце.
 Се панъ имъ давъ, що сторожили
 И вчора злодѣя вхопили.
 Смачненько кождый мясце ѣсть,
 Ажь тутъ бѣда! хтось кинувъ кѣсть...
 Гутюй на васъ дурній! о се...
 До кѣстки смыкъ собѣ Рябко
 И въ духъ при кѣстцѣ е Сѣрко.

Хапають кость, оба деруть:
 Пускай! „Пусти“! Сей тамъ, той тутъ!
 А тамъ Рябко хахалъ! Сърка;
 Сърко не дурень — на Рябка!
 И рвуть ся, жруть ся и кусають...
 А объ томъ дурнїи и не знаютъ
 Що вовкъ давно ихъ мясо взявъ,
 И въ лѣсѣ, веселый, почвалавъ.

Рыбарь и плѣтка.

Закинувъ разъ рыбарь сѣтку

И вытягнувъ зъ воды плѣтку.

Дрѣбненька, сръбненька... Стала ся просити:

„Дозволь мене чоловѣче ще въ водѣ прожити;

Лиши мене маленьку по рѣчцѣ гуляти!..

Щожъ ты будешъ за наѣдокъ зъ мене теперъ мати?

Я маленька, та худенька — ино самїи кости,

Дармѣсенко твои зубы будутъ мене грызти.

Пустижь мене на выгоду до рѣднои мати,

Будутъ мене моя ненька въ ставку годувати.

Якъ выросту на велику, та хорошу плѣтку —

Ейже Богу сама скочу тогды въ твою сѣтку!...“

— „А цуръ тобѣ — рыбарь каже — яке мудре лихо!

Пѣйди лише до коробки, та посиди тихо.

Красшїи въ рукахъ воробецъ — старїи намъ мовляють —

Чимъ онъ тїи журавлѣ, що гень десь лѣтають.

С к а р б ь.

Василь господарь трехъ сынѠвъ мавъ.
 Прійшлось вмирати — всѣхъ трехъ зѠбравъ
 И каже: „Дѣти, дорогіи квѣты!
 На нашѠмъ поли скарбы є вкрытї.
 Ще мого дѣда небѠщикъ дѣдъ
 Заховавъ въ землю вѠдъ злыхъ сусѣдъ.
 Мѣсця не знаю... Всюды шукайте,
 Усеньке поле перекопайте;
 А скарбъ добувши рѠвно дѣлѣть ся,
 Не лайтесь дѣти, и не сварѣть ся.“
 Таке сказавши, Василь умеръ.
 Було подзвѠнне; попы спѣвали,
 Свѣчки горѣли, якъ тому слѣдъ...
 Три сыны батька гарно сховали.
 Зима минула, полопавсь лѣдъ
 И жаль минувъ ся. Всѣ три сыны
 Перехрестившись взялись до плуга,
 Зъорали поле — грошей нѣ слѣдъ.
 „Погано — кажуть — жартувавъ дѣдъ!
     А мы вѣру дали,
     Та дарма орали.“
 Ажъ якъ на тѠмъ поли зродила пшениця,
 Якъ пять мѣръ дала кожда копиця:
 „Мавъ — кажуть — батько розумъ хорошїй!
 Теперъ вже знаємъ: се праця — грошѣ!“

Батькова наука.

Бѣля вмираючого Клима, сыны
 Стали послухать остатной волѣ,
 И самѣ пытаются батька вони:
 Якъ жити въ свѣтѣ, щобъ зазнати долѣ?
 „Не часъ въ науку казати казку,
 Подайте прутѣвъ лѣсковыхъ вязку!“
 Подали. „Климе! ломи лѣщину,
 А разомъ всеньку... Ану, ты, сыну!
 Петре, Мартинѣ, Василю, Гнатѣ!“
 Пробувавъ кождый, не можъ зломати.
 „Роздѣлѣть вязку, ломѣть поодно!“
 Зломили всенькѣ. „Хто живе згодно,
 А у громадѣ — живе щасливо;
 А де все сварки — тамъ и не диво
     Що нема долѣ,
     Нема и волѣ!
 Се моя рада, послѣдня воля
 Разомъ держѣть ся, а буде доля.“
 Слухають батька добріи дѣти
 Въ згодѣ и щастю любо имъ жити.

Жаба и дѣти.

Вже смеркомъ
 Надъ ставкомъ
 Дѣтвора гуляла

И въ жабы

Сироты

Камѣнемъ шпурляла.

Котра лишс зъ воды гляне,

Камѣнемъ у лобъ дѣстане!

Одна жаба найсмѣлѣйша

И зъ всѣхъ бачу наймудрѣйша:

Дѣти — каже — спамятайтесь!

Надъ жабами не згнущайтесь;

Хибажъ не знаете,

Що насъ вбиваете?

Въ своѣй хатѣ.

Панъ Улій заѣхавъ на нѣчлягъ.

Роздягшись, въ теплу постѣль лягъ.

Сопе, хроче —

Забувъ: и що вѣнъ, якъ, та де!...

Ажъ чуе зо-сна... Що за бѣсъ!

Чи може де понавъ у лѣсъ?...

Стрѣляє, трубить щось, кричить,

Скавудить, гавкає, мавчить...

Проснувъ ся... оправдѣ щось гуде:

То мовъ собакъ у лѣсъ веде,

То тровить зайцѣвъ, чи вовкѣвъ,

Стрѣляє, трубить мовъ на псѣвъ.

Зôрвавъ ся съ постели Улій,
 Мовь бы не свôй.
 Слухае: гамôръ весь съ пôдлоги —
 И скочивъ вонъ на рôвнй ноги
 И безъ чобôтъ гайда на сходы.
 Стукъ-стукъ! „Тамъ хто!“ — Сусѣдъ!
 „Китъ-китъ
 Трахъ бахъ
 Тарахъ!“

— Що загадали! полювать
 Тогда, якъ люде лягли спать!
 Забаву киньте! доки часъ;
 А нѣ — дакъ провчимо мы васъ!
 „Кричи якъ хочъ — ёму въ одвѣтъ —
 Хоть чортъ и возьме всѣхъ сусѣдъ
 Минѣ полювати
 Вôльно въ своѣй хатѣ.
 Въ чужу я не лѣзъ —
 Въ мою не пхай нôсъ!“

Нѣ съ чимъ пôшовъ нашъ панъ Улій
 Кипитъ у нѣму мовь олѣй!
 „Постôй враже!
 — Згодомъ каже —
 Було минѣ,
 Буде й тобѣ!“

Найшовши бочку изъ водою
 Занѣсъ еѣ вонъ до покою,

Самъ въ постель лягъ, чекае дня.

А тамъ долѣ така возня

И торкотня

Що Боже крый!

Чека' Улій!...

И бачъ дождавъ ся

Сусѣдъ унявъ ся,

Вже не стрѣляе, не кричить

Затихъ... трохи чи вже не спить.

Заснувъ, сопе и въ ротъ и въ нѣсъ.

Ему во снѣ: собаки, лѣсъ,

Лисицѣ, зайцѣ — цѣлый крамъ!...

А тутъ капъ-капъ ему на нѣсъ...

Проснувъ ся, сплюнувъ... Що за бѣсъ!

Чи снить ся?... Нѣ! и тутъ и тамъ

Вода, все мокро... Зырнувъ на стѣлъ:

Вода знай цюркомъ лѣ вѣдтѣль —

И скочивъ съ постели панъ Дронъ,

Запламенѣвъ мовъ той огонь

И голый, босый, пре на сходы

Бѣгцемъ до гѣрнѣи господы.

„Стукъ-стукъ! „Тамъ хто!“ — А вѣдчинѣть!

„Нема часу!“ — ему въ одвѣтъ.

За дѣло взявъ ся. „Бий васъ грѣмъ!

Въ водѣ мабуть увесь вже дѣмъ...

Що загадали?“ Нѣ чичиркъ — —

Затихло. Въ шпарку сусѣдъ зыркъ:

Вода залляла ввесь покôй;

А на столѣ сѣвъ панъ Улій,

Довжезна вудка у руцѣ,

И ловить рыбы мовъ въ рѣцѣ.

„Забаву киньте доки часъ,

А нѣ — такъ провчимо мы васъ!

Забравъ людей въ водѣ топить...

Гей вы! покинь!“ — панъ Дронъ кричитьъ.

„Гукай якъ хочъ — ему въ одвѣтъ —

Хоть чортъ и возьме всѣхъ сусѣдъ —

Менѣ середъ хаты

Вôльно воду ляти.

Въ чужу я не лѣзъ

Въ мою не пхай нôсъ.“

Зачувши се, панъ Дронъ пôшовъ.

Въ словахъ тыхъ мудрôсть вôнъ найшовъ

За лихо лихомъ платять люде,

Добра зô злого въ вѣкъ не буде.

II.

Згода и незгода.

Чотыри волы полові пасли ся разомъ. - Вовкови тото не до сподобы. Якъ почавъ сивого наговорювати противъ Чорнѣя, а Багріємъ тузати Бѣлѣя — такъ и по-сваривъ ихъ съ собою. Волы розойшли ся; а вовкъ того лише ждавъ; хильцемъ, одинцемъ, вола за воломъ поѣвъ усѣхъ чотырохъ.

Правда се старая, мовъ вѣкъ:

Громада великій чоловѣкъ.

Щасте безъ розуму.

Выгодувавъ разъ мужикъ таку курку, що золоті яйца несла. Давъ Богъ щасте, та не доклавъ розуму. Гадає собѣ мужикъ: Цѣлый день чекаю, щобъ курка одно яечко знесла; дай зарѣжу еѣ, та зразу возьму копу — другу!... Зарѣзавъ дурный курку, дивить ся — и слѣду яець нема!

Дурному и щасте не поможе,

Не забудь объ тѣмъ небоже!

Хитрецъ.

Жалкувавъ ся разъ лисъ передъ псомъ: — Не маю товариша, свате! Всѣ мене цурають ся, хочъ и радъ

я съ кождымъ хочь сердцемъ дѣлится... Така доля лукава! — Не доля лисоньку! не доля, а злая твоя воля; колибъ добрымъ бувъ — добрі дружилибъ ся съ тобою; а лукавого слѣдъ цурати ся.

Доброго — люблять,
Злого — погублять!

Л у к а в ы й.

Выпарпавъ когутъ дорогій камень на смѣтлю. Не кинувъ же его далеко вѣдъ себе, нѣ! — Зѣмъ его — каже — щобъ нѣхто не покорыстувавъ. А кухарь саме на тото дививъ ся.

— Почкай, вражій сину! — За нѣжь, тай зарѣвавъ когута.

Пѣсля того, скажу смѣло:
Лукавство погане дѣло!

Караный нерозумъ.

Осель просивъ коня: Поможи, брате тягаръ нести. Грохи пѣдъ нимъ не гину, а ты свобѣдно ходишь...

Байдуже менѣ! вѣдповѣдає кѣнь згорда; та незабаромъ покаявъ ся: здохъ ослиско а весь тягаръ перантажено на коня.

Чоловѣче! розумъ май,
Въ бѣдѣ другимъ помагай!

Муха и муравель.

Лихолате! — муха до муравля згорда каже. — Не тобѣ зо мною рѣвнати ся! Все маю, чого лишъ забажаю, свобѣдна лѣтаю; а ты, мовь вѣль въ плузѣ карашь ся за мерзенну страву. — Муравель спокѣйненько вѣдповѣдає: И се правда, що моя плата не богата; та бачь, вельможна панѣ — зароблена; нѣхто єѣ вѣдь мене не вѣдѣе, а ты ласощами годуешь ся, та чужими. Тебе бють, гонять, а якъ коли — вбивають; менѣжь хто лихо заподѣе? За твою роскошь, мухо! не дамь я бѣды моєи.

Трудящій про лихо не дбає,
Лишь нероба марне пропадає.

Дурный розумъ.

Не въ першину хвальба соловѣєви. Славили разъ его пѣсню птахи и звѣрята; лишъ осель мовчавъ, траву заѣдаючи. Всѣ до него и звернулись: — А тобѣ — пытають — сподобалась соловѣєва пѣсня? — „Чимъ єѣ згадувать! — осель вѣдповѣдає. — Гукнувъ я разъ лише; зъ его голосу и слѣду не осталось.“

Всѣ якъ слѣдъ зъ осла засмѣялись... — Дурный въ тебе розумъ! — кажутъ.

Красше — замовчати
Чимъ дурне казати.

Г о р д ы н я.

Насмѣхалась скрыня изъ мѣшка зо збѣжемъ.

„Я кована, а ты латаный! Въ менѣ дорога одѣжь и грошѣ, въ тобѣ борошно мизерне! — Мѣшокъ скрыни не пара!...“

— Кумо! — вѣдповѣдае мѣшокъ. — Нѣчимъ и гордувати! Яка намъ корысть, що люде въ скрыню або мѣшокъ ховають? Порѣвно оно не наше...

— Дурень ты — гримнула скрыня, вѣдвернувшись вѣдъ товариша.

Прійшли въ ночи злодѣѣ; скрыню розбили и добро зъ неѣ забравши саму лишили въ корчахъ.

Мѣшокъ же оставъ ся въ коморѣ.

Чоловѣкъ чи скрыня —
Все дурне — гордыня.

Вчене мыша.

Зѣѣла мышъ дуже мудру книжку, и така еѣ зъ того пыха, що съ подругами и говорити не хоче.

Дурнѣ вы! — каже. — Зазвѣть кота до мене. Таке ему наговорю, що не то васъ ѣсти не буде, а кожду мышъ въ лапку цѣлувати'ме. Не дармо я розуму изъ книжокъ вчилась! — Мыши гадають: правда. Зазвали кота, а той и не баривъ ся. Прійшовъ, слушае мудрой речи, ажъ ему слѣзы зъ очей ринуть. Роз-

казує вчене мыша, розповѣдає зъ нащада свѣта... вы-
сунулась зъ дѣры... а кѣтъ — цапъ! тай зѣвъъ ученого!

Дурный мудрує —
Лиха не впильнує.

О л е н ь.

Въ чистому зеркалѣ воды побачивъ себе олень.
Роги ему дуже сподобались и весь складъ; лише
тонкї и сухї ноги не прїйшлись ему до вподобы.

— Колибъ у друге родивъ ся — каже — не бравъ
бы сихъ нѣгъ зовсѣмъ, такї поганї! а роги выбравъ
бы въ двое бѣльшї. А тутъ якъ загуде, якъ закри-
чить щось, стрѣльба, трубы, гавкъ и лай, трохи оле-
невї духу стало.

Не оглядаючись — на втѣкача, та въ лѣсъ! Еге,
не такъ то! Ноги неслибъ стрѣлою, такъ проклятущї
роги заваджають. Ледви утѣкъ зъ душею. Якже вы-
бравъ ся на свободу: — Теперъ я не дурень — каже —
Знати му святу правду:

Красшї швидкї ноги,
Чимъ найдовшї роги.

Грѣшна забага.

Не до сподобы прїйшлося дикому коневї, що ра-
зомъ зъ нимъ олень на лузѣ пасе ся. Приходить до
чоловѣка. Вызволь — каже — изъ тяжкого лиха! Гиди

менѣ на оленя дивити ся. Або вбій, або хочь прожени его вѣдъ мене.

— Добре! — каже чоловѣкъ. — У двоухъ его и скараемъ. Загнуздавъ коня, сѣвъ на него; вганяе за оленемъ, що въ коневи трохи духу стало, а тамъ и вбивъ рогатого.

— Спасибѣ вамъ добродѣю — каже кѣнь ледви живый. — Одпустѣть теперъ на волю, а то трохи не згину — намучила проклята уздечка. — Та ба, не такій товаришъ съ чоловѣка! — Хто и пустивъ бы тебе — каже — коли разъ ставъ на припонѣ! Останешъ на послугахъ въ мене. Та и завѣвъ коня до стайнѣ.

Съ того часу не мае волѣ коневи.

Хто другому лиха бажае,
Того Богъ лихомъ карае.

М а л п а.

Лунавъ чоловѣкъ колоду, клиномъ еѣ розбиваючи. Малпа зъ дерева дивилась на его роботу. — Кобы такъ на мене — каже — знаю, якъ вчинилабъ. Ледви чоловѣкъ вѣдѣйшовъ, вона скокъ до колоды, давай майструвати.

Попередъ усею выйму деревину!... цюкнула разъ сокирою, цюкнула другій, клинъ выскочивъ, колода стиснулась, а малпа: „ай, ай, ай“ усѣми головами завищала. Ъй, бачите, колода лапу хватила.

Прибѣгъ чоловѣкъ, узявъ малпу на ланцушокъ,
вывчивъ штукъ всѣлякихъ и ходитъ зъ нею по ярмар-
кахъ. Танцюючи гѣрко малпа плаче.

Не знаючи дѣла — не пхай ся,
А вкоилось лихо — покай ся.

С в а р к а.

Посварилась мышъ изъ жабою.

— Годѣ намъ въ двоухъ на однѣй рудѣ жити!

— Не будемо мирить ся, а станемо битъ ся!

— Въ смерть!

— Въ смерть!

Роздягли ся, вдарились, счепились, рвуть ся, земля
пѣдъ ними стогне.

Летитъ шулякъ, побачивъ борцѣвъ, та до нихъ стрѣ-
лю. Одного въ писокъ, другого въ лапу, понѣсь до
гнѣзда, а тамъ изѣвъ обоухъ.

Сварка, бійка — марна злѣсть!

Приде третій — обоухъ зѣсть.

Вовкъ и песь.

Зголоднѣлый вовкъ, подыбавши жирного пса, стави
его пытати:

— Якимъ побытомъ живешь годуючи ся, що сала
на тобѣ въ добрый палець, а на менѣ лише шкѣра
кѣстки здержуе?

— Сторожу панске добро — вѣдповѣдає гладкій псиско. За то мене и годують. Захочь служити, и тобѣ мяса не пожалують.

— Веди братчику до двора. Радъ на службу стану, а то трохи вже зъ голоду не подохну.

Идутъ, а вовчиско зыркнувъ на собаку.

— Се вѣ тебе свату — пытає — чому вытерта шия мовъ еѣ опарено?

— Проѣвъ клятый мотузокъ, що на ёму у будѣ мене привязують.

— Е, таке добро! — каже вовкъ зупинившись. — Не по души воно менѣ приходитъ ся. Повертай ты самъ до двора, я останусь вѣ лѣсѣ.

Красше на свободѣ изъ голоду млѣти,

Чимъ вѣ тяжкѣй неволи довольствомъ жирѣти.

Не по силѣ дружба.

Левъ, царь звѣрѣвъ, осель довгоухъ и хитра лисиця полюючи оленя сплювали.

— Дѣли здобычь! каже левъ до осла.

Той, пѣсля своего розуму, подѣливъ еѣ вѣ три части. Левъ якъ вчистить осла позауши — той и розтягъ ся.

— Дѣли ты! — каже царь до лисицѣ.

— Великоможный царю! — до его лисиця. — Подѣль тутъ простый: зъ оленя менѣ лишь слѣдують роги.

Засмѣявъ ся левъ на радоцахъ.

— У якôй бувавъ ты школъ мудрôй? — пы-
лиса. — Кто вивчивъ тебе подѣлу такого?

— Небôжчикъ осель! — каже лисъ, тайкомъ з-
хнувши.

Старіи люде кажутъ, що mezi звѣрами

Живе ся помовка: „Не дружись съ царями.“

В ы к р у т ы .

Ослови остыло усе возити воду и таскати камѣ
Загадавъ вôнъ выкрутити ся вôдъ роботы; на дум
прійшовъ ослови песикъ.

— Хвостикомъ крутить, скавулить, выскакуе,
нови на колѣна лѣзе; за се его и жалуютъ. Дай с-
попробую!

Якъ выскочить ослиско, якъ почне хвостомъ
всѣ боки вымахувати, помыкуе, покрые. Панъ изъ о-
смѣеть ся, ажъ за боки взявъ ся.

— Красно! — гадае собѣ осель, та панови
колѣна, якъ выточить ся лапищами — трохи не
перъ духу. Чекае, що дадутъ вôвса бѣленького; а на
его букомъ, у друге, въ третє!

Тай звелѣвъ паробкови загнати его до стайнѣ.

— Скажи, будь ласкавъ Микито — пытае осе
уха опутивши — за що мене такъ выпарено? А
Сърко усе такъ гуляе.

А Микита:

— Осель собацѣ не пара! Гуляти его дѣло — твое возити воду.

Свое дѣло знай,
Въ чуже нѣсь не пхай!

На штуку — штука.

Загадавъ разъ лисъ покепкувати изъ журавля. Призвавъ его къ обѣдови; поставивъ миску молока и знай запрошуе:

— Живѣть ся куме! живѣть ся!

Журавель радъ бы молока спити, та лише дзюбомъ у миску шторкае; лисъ же молоко хлѣпце и тихцемъ смѣе ся.

Одобѣдали; дякуе журавель за гостину и собѣ кума запрошуе на вечеру.

— Попоѣмо печенѣ — до лиса каже. Лисъ ажъ облизуе ся; трохи дотерпѣвъ вечера — та скокомъ до кума! Дивить ся: стоить на земли немала фляшка, зъ дуже тонкою шийкою, повнѣсенъка кускѣвъ мяса. Журавель встромить голову въ фляшку, выйме кусокъ мяса, заѣдае.

— Живѣть ся, куме! живѣть ся — запрошуе лиса; а тому лише у ротѣ слинка. Голоднѣсенъкій укладъ ся спати.

Съ того виходить наука:

Що на штуку найде ся штука!

Слѣпцѣ и мотузѣ.

Ишли разѣ два слѣпцѣ дорогою, и нашли мотузѣ.
Саме такого шукавѣ я — каже першій, узявши
конецъ мотуза вѣ руки.

— Мовѣ для мене всуканый — вѣдповѣдае другій,
потягнувши къ собѣ мотузѣ. А побратѣ его костуромѣ.

— Тобѣ найшовѣ, враже! Пусти!

А той собѣ товариша, на вѣдворотѣ палицею.

— Мотузокѣ мѣй! домовляє.

— Брешешѣ — та до дѣда. Счепились оба, то па-
лицею, то буханьцями собѣ догоджують, а кождый знай
мотузѣ къ собѣ тягне. Такѣ и зайшли на мѣстокѣ.
Якже понатужались, вытягли мотузѣ скѣлько силы, той
и не вдержавѣ — увѣрвавѣ ся; а слѣпцѣ у воду по-
падали!

Все мотузы тамѣ рвуть ся,
Де двоохѣ нѣ за що бють ся.

Ослова пригода.

Лѣнивый осель, черезѣ рѣчку съ тягаромѣ йдучи:
Тутѣ и останусѣ — каже — хотѣ и вбють — я нѣ зѣ
мѣсця. — Тай ще вѣ добавокѣ поклавѣ ся у воду.

Бѣдкавѣ ся вѣзникѣ, усѣлякого пробувавѣ; а да-
лѣй и кинувѣ осла, здорово полаявшись.

Лежавѣ осель, лежавѣ, ажѣ самому обрыдло; встае,
легше! и половины тягару не стало. А се бачте була
сѣль, такѣ вѣ водѣ трохи не вся розтопилась.

Хочь и выбили осла красненько; а всежь таки розуму вѣнъ набравъ ся — чекае лише, щобъ черезъ воду погнали.

Та и дѣждавъ ся собѣ на лихо.

Женуть его съ тягаромъ; а вѣнъ у воду, мовь въ берлогу лежить — чекае доки сѣль не розѣдеть ся. Вычекавъ, встае — нѣ суди Боже! таке шось налягло, що въ двоє проти прежнѣго... А се вже не сѣль була — клоче! Якъ воды набралось, така вага стала, що ослови трохи хребетъ не вломило.

Не подобае зъ роботою крутити!

Вмѣешь ѣсти — умѣй и заробити.

Н а с у д ъ.

Вкрали коты кружанку сыра. Не зѣбли-жь ёго, вражѣ дѣти! а давай мѣжь собою сваритись.

— Ты ѣсти'мешь борше!

— Въ тебе острѣйшѣ зубы!

— Дѣлѣмо сыръ на половину!..

— Мудро загадано! — одповѣдае котиско. Хотѣвъ бы ты минѣ дати конецъ сыра попсованый. Хочешъ дѣлити ся — пѣдемо до суду! Малпа насъ и подѣлитъ!

— Ходѣмо! Ходѣмо!

Прѣйшли; а малпа собѣ не ворогъ:

— Ходѣмо, каже, до канцелярѣ; тамъ на важкахъ справедливо сыръ подѣлю.

Розлупала сыръ, кладе на важки.

— Сей кусокъ важнѣйшій; слѣдъ изъ него части вѣдлупати. — (Та сыръ до рта!)

— Теперъ бачу тамтой переважае; треба и ё уняти. (И зновъ проковтнула).

— Справдешне лихо! Ще не рѣвно... Той перважае. Усе не вмѣру...

— Уймись! — коты закричали — а то весь сыръ мине ся. Годъ подѣлу! Мѣжь нами и такъ згода стане.

— Мы — каже малпа, надувшись — мы судоилюде до того и прямуемо. Вашѣй згодѣ я дуже радъ, лишъ слѣдуе менѣ плата за розправу. Сей кусокъ важки, сей на канцелярiю; а отъ се вже ваше!

Дивлять ся коты: съ сыра лише шкѣрка!.. Радъ не радѣ узяли, що осталось, и пошли до дому, впередъ побожившись, у жадному дѣлѣ на судъ не ходити.

Хочешъ кусень хлѣба мати:

Стережи ся правувати!

Нерозумна дружба.

Не рѣкъ, не два тому — подруживъ ся разъ чолвѣкъ изъ медведемъ.. Мовъ рѣднѣ браты стали! Разомъ ѣдять, пють разомъ, обнявшись и спати кладуть ся.

Разъ, обѣ полудни захотѣлось спати чолвѣкови уклавъ ся, а медвѣдъ ставъ вѣдъ него мухи вѣдганяти.

Крый Господи, якѣ бувають мухи! Медвѣдъ ажъ впрѣвъ, вѣдганяючи ихъ вѣдъ товариша. А одна вж

така вѣдлива, що ну! Вѣджене єѣ зъ рота, вона въ нѣсъ; зъ носа выжене — въ ухо залѣзла... Медвѣдь ажъ скавулить зъ досады! Муха на лобъ сѣла.

— Пожди! — медвѣдь радий каже. — Выгоджу! увесь вѣкъ згадувати'мешь!

За камѣнь, пѣдкравъ ся тихесенько... якъ вчистить товариша у лобъ каменюкою, ажъ мозокъ єму выскочивъ! А клята муха сидить, не ворухне ся, ще и нѣжки выпрямила.

— Ставай! — каже медвѣдь до товариша — а то заѣдятъ мухи! Ставай! А товаришеви не до того — не ворухне ся, сердечный! Догодивъ дурный приятель, що и ворогови стыдно!

Зъ дурнемъ дружитись,
Красше утопитись!

Б р е х у н ь.

Павло и Петро йдуть до мѣста; а дорога имъ на хистку кладчину, по-надъ водою.

Петро бувалый! У жовнѣрахъ єслуживъ; побувавъ у Нѣмеччинѣ и Туреччинѣ, увесь свѣтъ сходявъ.

Петро и каже:

— Якого дива, брате, на своѣмъ вѣку я не бачивъ! Тобѣ и во снѣ таке не мерещилось. Хоть и у Банатѣ. Тамъ єму, друже, такі гарбузы, що въ одному громада изъ попомъ мѣститъ ся! Ще и звонь дзвонять — отъ що! Де вже у васъ такій гарбузъ найде ся!

— Гарбузôвъ такихъ нема — вôдповѣдае Павло — хочъ и своего дива у насъ не троха. Ось та кладчин намъ по дорозѣ. Вона не спроста: усякого перепустити а ступи на ню брехунъ — вона ёго въ воду. Зъ не дѣлѣ трехъ ихъ цровалила.

— А Петрови слова такй не досоли.

— Та и громада у тому Банатѣ — каже — хоч и не згадувати! троха мужикôвъ и пôпъ, ось такй кир патенькй!

— А отсежь наша кладочка — Павло собѣ, мов и не чуе товариша.

— Сказавши поправдѣ — тутъ ёму Петро — зрѣ лого гарбуза не бачивъ я у Банатѣ; а доводилос стрѣчати лишъ вдвое цроти нашего...

Ось мы вже и доходимо... Петро сѣпъ товариша за рукавъ.

— Постôй — до нёго каже. — Хистка бачу кла дочка, двоухъ не вдержитъ. Красше пошукаемо броду.

Погана рѣчь брехати —

Красше: языкъ втяти!...

Вченый медвѣдь.

Вченый медвѣдь вырвавшись цыганови зъ лань цуха, почвалавъ прямѣсенько у лѣсѣ. А саме тодѣ мед ведѣ старшину выбирали.

Старшому житя любе: увесь харчъ, ще и ми ска меду додаткомъ.

Нашъ медвѣдь и собѣ на старшого.

Его и пытаются:

— Чого корыстного вывчивсь у свѣтѣ? По вахъ лазити, съ псами и зъ людьми бороти ся?..

— Се дѣло мужицке! — каже ученый — такого зовсѣмъ я не вчивъ ся... А ось попробуйте зо мною у танецъ! „Якъ хлопцѣ у огирки лазять“ „Пяннѣ бабы изъ корчмы выходятъ!“

И давай выкидувати свои штуки. Медведѣ дивлять ся; вѣдь нихъ штукареви нѣ хвальбы нѣ дива.

— Се вже усе? — запытують.

— А вамъ хиба и того мало!...

Якъ выхоплять ся медведиска, якъ вхоплять у лабы ломаки, та давай ученого чистити!... трохи ёму духу стало.

— Вывчивъ ся дурницъ — домовляють — а съ чого хлѣбъ ѣсти'мешъ?... Та ломакою, ломакою. Выбили, да и потягли дальше, мудреця лишивши.

Очунявсь медведище.

— Вража мати! — каже — я и справдѣ зъ голоду гуть згину... Та назадъ до цыгана, мовь ѣ не бувавъ въ лѣсѣ!... А бѣда усе розуму дурня не навчила: ганцюючи, згадуе вѣнъ лѣсову цригоду. — Необразованнѣ вони! — каже — темнота! де вже менѣ ученому изъ ними простыми жити.

На того медведа дивись,

У корыстного вчись!

Недогода.

...гько и сынъ, гнали осла на торгъ. Повстрѣ
... ихъ чужіи люде.

— Симъ двомъ не давъ Богъ розуму — кажутъ
— осель дармуе, а они мучать ся, пѣшки йдучи.

— Справедливо сказано — каже батько сынови
на осла сѣвши.

Тутъ стрѣтились имъ дѣвчата! grimнули вони на
старого:

— Мовъ дубъ здоровый, а молоде хлопя мучить
Посадивъ бы ёго на осла, а самъ вандруй пѣшки.

— И се правда! Сядь сынку! Я еще ити здужаю
Повстрѣчали новыхъ людей; а тѣ и кажутъ:

— Не подобае старому мучити ся, пѣшки йдучи
красше молодому...

— Ще не такъ! — каже батько. Сядьмо, сынъ,
оба на осла.

Сѣли, йдуть; а люде:

— Отъ поганцѣ! — гримають. Пропаде скотина
пѣдъ двома сими дурнями.

— Мы ще не поладили — обѣзвавъ ся батько—
Справдѣ змучить ся ослисько. Дай вѣзьмемо ёго на
дручки, та понесемъ до мѣста!.. узали осла, несуть
а люде:

— Дивѣть ся! — гукають — три ослы до куш
изѣйшли ся! Два короткоухі попри одного довгоуха..

Батько ажъ обѣ полы вдаривъ руками:

— Пропадъ нечиста сило! — каже — Годивъ,
родивъ, не выгодивъ.

Теперь инчій розумъ маги'му: по своѣму вдѣю!..

Не родивъ ся такій, дѣти,
Щобъ змѣгъ усѣмъ догодити.

ПЕРЕГЛЯДЪ.

I. (поезиѣ).

	стор.
Нерозумне теля	3
Коса	3
Петрусь на лавцѣ	3
Иѣхуръ	3
Пабля и плугъ	4
Ва плуги	4
Неслухняный	4
Малый злодѣй	4
Лѣдъ и камѣнь	5
Галяница	5
Ювкъ въ овечѣй шкурѣ	5
Лѣ пташки	6
Пишка	6
Горохно	6
Гесъ на сѣнѣ	7
Арабанъ	7
Ва конѣ	8
Лвѣтъ	8
Гванъ	8
Варка	8
Гашка въ клѣтцѣ	9
Гчола и вѣль	9
риць	10
Гурка и дорогѣ камѣня	10
Рѣка и рѣчки	10

	стор
Мышь	1
Заяц	1
Орелъ и паукъ	1
Згода	1
Вѣль и муха	1
Скала и капля воды	1
Ластѣвка и воробецъ	1
Дѣдъ и смерть	1
Птахъ, щупакъ и ракъ	1
Оселъ въ шкѣрѣ льва	1
Метеликъ и гусениця	1
Зрада	1
Наука	1
Горѣвка	1
Микитка	1
Конецъ лѣнивого	1
Мышь и равликъ	1
Рѣвня	1
Лисиця и виноградъ	1
Собаки	2
Малпа и зеркало	2
Упрямство	2
Индикъ въ павиныхъ пѣряхъ	2
Мышь и мышеня	2
Джмѣль и пчола	2
Мѣстъ	2
Концертъ	2
Мале мышеня	2
Заяцъ и черепаха	2
Лисиця и ворона съ сыромъ	2
Чуже добро	2
Кропива	2

	стор.
Воль и жаба	29
На поглядъ	30
Баба и прядки	30
Коникъ и комаха	31
Обанокъ молока	32
Школа	33
Собаки и кѣстка	34
Рыба и плѣтка	35
Скарѣ	36
Матькова наука	37
Жаба и дѣти	37
Въ своѣй хатѣ	38

II. (проза).

Года и незгода	42
Щасте безъ розуму	42
Митрець	42
Лукавый	43
Кранный нерозумъ	43
Муха и муравель	44
Курный розумъ	44
Кордыня	45
Чене мышца	45
Кленъ	46
Рышна забага	46
Калпа	47
Варка	48
Ковкъ и песъ	48
Ке по силѣ дружба	49
Круты	50
Кштуку штука	51
Кщцѣ и мотузъ	52

Ослова пригода . . . . .
На судъ . . . . .
Нерозумна дружба . . . . .
Брехунъ . . . . .
Ученый медвѣдь . . . . .
Недогода . . . . .